

החיילים גורם המבטל את איכות ההגנה. במלחמת-העולם הראשונה הוציאה איכותו של הנשק האבטומטי את גורם כמותו של התוקף מן המשחק, מאחר שאיפשרה ריכוז של כמות-אש העולה על אפשרות ריכוז חיילים להתקפה. בתחילת מלחמת-העולם השנייה זכתה איכות השריון, שרוכזה בכמויות מספיקות, למחוז את ערכם הכמותי של אש ומכשולי-הגנה. מצב זה נשאר בעינו עד שהועמדו לעומת איכות השריון הגרמני מרחבי רוסיה מצד אחד, ואיכות שוה בשריונים ובכוח אוויר — בכמויות עדיפות — מצד שני.

יהיה זה בלתי נכון לפרש את היחס בין האיכות לכמות כיוס שבין ציוד-מלחמה לכוו-אדם שביחידה. יחידה הררית דלה היא באמצע-ראש ובתובלה מכנית, אך אין תחליף לאיכותה ולתובלת הפרדות שלה בתנאי-המלחמה שלשם הוכנה.

האיכות והכמות הינם, כפי שמסתבר, מושגים יחסיים. יש להם ערך כמושגים המגדירים רמת-יכולת של יחידה במלחמה מסוימת — איכותו של רובה, איכותה של כיתה, של דיביזיה, או של צבא ככלל. אולם תמיד ישארו מספר נעלמים בקביעת רמה זו לגבי אנשים ויחידות. כן מגדירים הם כמויות של בעלי-איכות-מוגדרת — ס"ה רובים, תותחים, שריונים, חיילים וכו'.

קביעת איכותו של כל גורם כשלעצמו כחלק מעצמת הצבא בכללו, ויחסו לכמות הנדרשת לשם הנהלת המלחמה בתנאי הנמונים, היא אמנות הכנת הכוחות למלחמה; אמנות המשתמשת עד תום בכל הנתונים השונים שאפשר להשיג, ואומדת את הנעלמים השונים שבקרבם, המשפיעים על התפתחות המערכה, זירתה, משכה ואופיה, ובהתאם לכך בונה היא את הצבא.

מציאות מלחמה — סוף מעמ' 73

הלקח לאימוץ

לעמוד בפני מציאות המלחמה יכול רק זה היודע ידיעה-בוטחת את מלאכתו. את יכולתו וידיעתו רוכש לו החייל לא למען הממונה עליו, כי אם לטובת עצמו. רק השליטה הבוטחת בכלי-נשקו ובמכשיריו השונים, וההכרה כי יכול יוכל לעמוד בפני כל מצב — מאפשרים לו, לחייל, להתגבר על הרגשת-חוסר-האונים לנוכח מציאות-הקרב ואוירת חוסר-הבטחון הגסוכה בה. מוטעית-מיסודה הטענה כי, "לכשיהיה הכרח בכך — כבר אמצא את היכולת!" נסיון המל-חמה מלמד, במופתים למאות, שאין הדבר כן. רק לזה העושה מאמץ עצמי להגביר את בטחונו — דהיינו, את יכולתו בקרב — רק לו הסיכוי לצאת מן הענין, ובו בזמן גם לתרום את חלקו להדיפת האויב בשעת-חירום.

מידת יכלתנו בהתמודדות הראשונה היא שתקבע את גורל מהלך ההתנגשות כולה; כי במלחמה אין ניתנות לך הזדמנויות לחזור על "תרגיל שלא הצליח". בגדר גורם מכריע הוא, שידיעותינו ויכולתנו החייליות תהיינה מצויות-בעין כבר בימי המל-חמה הראשונים. אף כי רשאים אנו לקוות, שגיוסנו ויכול להתבצע למועד, הרי רק במקרה המוצ-לח ביותר ישאר לנו גם זמן לתקן את הליקויים באימוננו. ימי המלחמה הראשונים — הם הקשים ביותר בשביל החייל. על כן שומה עלינו להיות נכונים מראש ומלכתחילה; ואל מטרה זו עלינו לכוון את מלאכת הכשרת-הגייסות שלנו!

של כלי-נשקו, ויגרום לו אותה אי-הנוחות עצמה שבה חשים אנו שעה שקליעים, "שורקים" עלינו מסביב!

הקשר בקרב

נשא זה כולל שני עניינים:

א. ההודעה לממונה על כל דבר שנתגלה או נודע. הפיקוד ניוון בקרב מן הידיעות: ממסירתן של כל העובדות שנתבררו בכל הנוגע לאויב ולגיי-סותינו אנו. זהו, בסופו-של-דבר, כל טעמם של דו"חות-הקרב הנדרשים. אולם באותה מידה זכאי כל איש לקבל ידיעות — זכות המקבילה לחו-בתו, לנצל כל אפשרות לקבלת הנחיות והוראות. אין איסור על שאלות לממונים! רק אותו חייל, היודע את מטרת הדברים המתרחשים סביבו, מסוגל למלא את חובתו כראוי.

ב. המגע בין איש לאיש. המבנה המפורז בשדה הקרב משסע פלוגות, מחלקות וכיתות. לכן נודעת חשיבות רבה ביותר שכל אחד, אם יש בידו האפשרות לדבר עם, "שכנו" — אומנם ינצל הזדמנות זו. זה יגביר את רגש הליכוד — ויקטין את ההרגשה המדכדכת של הבדידות. נוכח המות האפשרי, אסור לו ללוחם להתכנס בתוך עצמו בקרב, שאם לא כן יגדל סיכויו שלא להגיע עוד לעולם, בכלל, לידי דיבור.

מציאות מלחמה

באלה אין שום סתירה לדברים שנאמרו. הללו הנם — מחד גיסא — מסקנה מעצם הארגון הצבאי, מעובדת קיומם בצותא של אנשים רבים, החייבים לכוף עצמם להנהגה אחת. ומאידך גיסא מהוים הם — אם נבינם נכוחה — אמצעי ליצירת רוח־יחידה הכרת־החובה החיילית. הדפוס והצורה של הצבא כמוהם כביטוי לכושר־המגן שלו. איש איש — אם בתפקיד ואם בשעת־חופשה — הנהו כ„כרטיס־ביקור“ של כלל הצבא. הוא, לא פחות מכל דבר אחר, משפיע על הערכתו של המשקיף הזר את צבאנו.

תרגול־הסדר (כולל תס"ח) הוא בבחינת אבן־בוחן; ביצעו של מתפס־רובה איזה שהוא יכול לשמש קנה־מידה ליכולתו של חייל להתרכז ריכוז עליון בפעולה הפשוטה הנדרשת ממנו, ולהתמסר לה. אסור, וגם לא יתכן, שיהא זה קנה־המידה היחיד — ובכוחו של מתפס־רובה בלבד אי־אפשר לעמוד בשום מלחמה. אולם מידת־יכולתו של הפרט באה לידי ביטוי בכושרו לסגל לעצמו דברים שאינם נוחים — ותוך־כדי־מעשה להתגבר על רצונו. אין סכנה גדולה יותר ליחידה — ואף ליחידה גדולה — מאשר אותו פרט שאינו ממלא חובתו בקרב, השוכח את תפקידו, שאינו יורה, אינו מסוה ומכשיל, עקב התרשלותו את חבריו.

החייל בשדה הקרב

„לא הכידן ולא הכדור, אלא הפחד הנו האויב הא־מיתי בשדה־הקרב. כל האמצעים לאיחוד הכוח תורבעים אחידות בידיעה“².

אנו, השביצרים, לא חיינו את מציאות הקרב. איש מאתנו אינו יודע כיצד יגיב ברגע של סכנה. חובתנו היא לצייר לנגד עינינו, היטב ככל האפשר, את תמונת המציאות הזאת — למען נוכל להכין את עצמנו לקראתה, כדי שלא נאבד את עשתונותינו בעת סכנה, כי אם נדע למלא חובתנו ולא נמכור את חיינו אלא במחיר היקר ביותר.

נסיון המלחמה אומר, כי ההצלחה בקרב באה תמיד במקום בו הופעלו כלי־הגשק המצויים באורח נכון ונכון. אי־ההצלחה מתחילה בשעה שמתמוטטים העצבים, ופעלם של האנשים הופך בלתי־תכליתי. דוגמה לחוסר תכלית־וטעם כזה הוא המצב בו מנסים

אין המחבר סבור כי המחשבות שהועלו ברשימה זו הנו בגדר חידוש, או שהנו מקורית־במיוחד. אין זה אלא סיכום לאשר נראה לו כחיוני ביותר בלקח מלחמת־העולם השניה (בראש וראשונה — לפי כתבי מרשל ופטון). לצורך הנחתו הישירה לגבי־סות כדי להכניס הכנה פסיכולוגית למלחמה, אם תובן הסקירה כך, עשויה היא להועיל בראש וראשונה לכל מפקד יחידה במילוי תפקידו.

משמעות

הלקח החשוב ביותר שלמדנו ממלחמת־העולם השניה, הוא שאף כיום — חרף כל מיכונה של המלחמה — מהוה החייל הממושמע והמאומן־היטב את הגורם המכריע במלחמה. מלחמת קוריאה אף היא מאשרת הנחה זו. אף הגשק האטומי אינו עלול לשנות בכך דבר; השמדתה הטוטאלית של ארץ שלמה אינה אפשרית, ואף אינה ברת־תכלית¹. אפשר להעמיד את כוח־התנגדותו של עם, ככלל, במבחן הקיצוני ביותר, אולם בסופו של דבר מוכרעת המלחמה בשדה הקרב — ובשדה הקרב תלוי הכול בחייל־הפרט. יוחו ומשמעתו — הן הקובעות, הן הן המכריעות במלחמה.

משמעות, לפי הגדרתה בתקנון השירות השביצרי, סעיף 28, פירושה התמסרות גופנית ונפשית מוחלטת של חייל לחובתו. וזה הרבה יותר מ„ציות“ גרידא. באופיו של אורח המלחמה הנוכחי, נמצא החייל כשהוא בקרב, תלוי בכוחות עצמו בלבד על־פירוב. אין פיקוד, אין מפקד־מחלקה — ותכופות אין אף מפקד־כיתה — אשר ייראה ויאמר לו מה עליו לעשות. על־כן ערך מכריע לכך, שאיש איש ידע לעשות בעצמו את המועיל לכלל, שידע להתגבר על אדישותו ועל שאיפתו לנוחיות־הוא, ושיהיה בעל־יוזמה ויפעל ברוח מתאימה לפעולת הכלל. בפעילות כזו יש חשיבות לציות — במובן של ביצוע פקודות שקיבל — אך אין הכוונה לציות מאובן, כי אם לביצוע המשימות בלא לסטות מרוחן. לפעילות זו מכשירה אותו יכולת־המעשה הצבאית שלו — דהיינו, כל אשר רכש לעצמו תוך פדי אימונו.

תוך כדי שגרת השירות מוצגות בפני החיילים דרישות מסויימות לגבי התנהגות והופעה, ומודגש ערך השמירה על דפוסים וצורות ידועים, אך

(2) מרשל „אנשים מול אש“ מוטו מאת רוברט ג'קסון, בראש הפרק השלישי.

(1) השהו בענין זה, ספרו של מרשל „אנשים מול אש“, פרק 11 — „הרצון התוקפני“.

שני אנשים באותה כיתה, ואפילו באותה חוליה, להוציא לפועל שני רעיונות — שכל אחד כשלעצמו נכון אומנם, אך כשהם באים יחדיו הם נמצאים מפריעים זה את זה, במקום שיסייעו אהדדי. נסיון כזה מאשר את ההנחה כי הפיקוד צריך להיות נתון בידי אדם אחד. מקום בו געדר ממונה — יטול לידי את התפקיד המעולה שבחיילים באותו מקום (ויהיה זה, בראש וראשונה — החזק ביותר מבחינה נפשית). כדי למנוע את אבדן-התכלית בפעולות הקרב, נחוץ מעל לכול, כי יבקש כל איש את הקשר עם הממונה עליו ועם חבריו, ויקיימו. לכאורה מובן מאליו, שבעת סכנה מתלכדים האנשים ומקיימים את המגע. אולם נסיון המלחמה מלמד, כי בשדה הקרב של המלחמה החדשה, שאינו יודע עוד מבנים מכר נסים, לא ניתן אף ללוחם היחיד לשמור על הקשר — לימין ולשמאל, כלפי פנים וכלפי עורף — אלא במחיר מאמץ רב ביותר. "שדה הקרב הוא קר. הוא המקום אפוף-הבדידות ביותר, שאנשים עלולים להזדמן בו יחדו".³ שדה הקרב נראה לעתים קרובות כחלל עצום, שדבר אינו מתנועע בו. האדם אינו מבחין כלל במהלך הקרב. אפשר שהאויב יורה, אנו שומעים זאת; אנחנו רואים פגיעות קליעים, אולם איננו רואים את האויב. כאן מופיע הפחד! הוא הסיבה לכך שיש וגייסות אמיצים מאבדים עשתונותיהם בקרב הראשון, הוא הסיבה שמתרחשים כשלונות ושנגרמות אבידות שלא היו מן ההכרח. על פחד זה אפשר להתגבר רק אם נהיה מוכנים לקראתו. את מציאות שדה-הקרב אפשר רק "לחיות", אולם לעזר רב יהיה לנו אם לפחות נעלגה בדמיון.

חשיבות הירי

על יסוד משאלים שערך קולי⁴ מרשל ביחידות רבות של צבא ארה"ב, הוא מוסר, שבמוצע יורים בקרב 15% מן החיילים, וביחידות מנוסות-קרב — לכל היותר 25%.⁴ מכל ארבעה איש, אשר להלכה יכול יכלו לירות, ניצל איפוא — במקרה הטוב — רק אחד את נשקו במהלכו של קרב; ויש להניח שבכל הפלוגה השתמשו בנשקם תמיד אותם האנשים עצמם. עובדה זו, שהוכחה ביתר שאת ע"י חומר מספרי עשיר, מתמיהה ביותר, שכן ידוע לכול כי רק באש כלי-נשקך אתה יש כדי להרוג את האויב. לנצח בקרב עשוי רק זה, היודע להשיג עדי-

פות ע"י הפעלה מרוכזת, בעת-רובעונה-אחת, של כל כלי-הנשק שברשותו כלפי יריב מסוים. ולא מספרם של כלי-הנשק שלרשותו הוא הקובע, כי אם אמנות הניהוג, ורצונו של כל איש ואיש לנצל את נשקו בכל רגע, בו ניתן להפעילו. שיקולים אלה פשוטים הם, נחוץ רק כי אומנם ייעשו.

לא נבוכו את מרצנו בויכוח-שוא, אם גם בקרב החיילים השביצריים היינו מוצאים רק 25% יורים — או יותר. אנו, השביצרים, נוטים להאמין יתר-על-מידה שאצלנו יהיה הכול טוב יותר. לפי התיאורים מזירת קוריאה מסתבר שגם בין החיילים האמריקאים יורים עתה כ-50%. כן יש המעירים כי נתוני מרשל אינם חלים על הגייסות הגרמניים והרוסיים במלחמת-העולם השנייה. אולם הדבר החשוב ביותר הוא, שידוע נדע את הסכנה, משביררנו זאת לעצמנו, כי אז אין זו עוד אלא שאלה של משמעת בלבד — אם אומנם יירב-פועל בקרב-המגן של צבאנו כל כלי-הנשק אשר בידי הגייסות, ההכרח, שהנה יכול אתה בעצמך לעשות מעשה אשר ימנע כי תהרג — ודאי שהינה בין האמצעים החשובים להתגברות על פחדך-אחה. לאחר-הכול, מוטב תמיד, לירות מתוך פחד, מאשר להחבא מתוך פחד — ולוותר ע"י כך על כל אפשרות להתנגד לאויב!

ועוד דבר עלינו לזכור ברורות שעה שמדובר בשימוש בנשק האישי: האויב ממעט להיראות, ממש באותה מידה בה היינו גם אנו רוצים למעט להיראות. לפיכך יש להתרגל לירות לאו דוקא אל אויב נראה, כי אם אל המרחב, שידוע כי בו נמצא האויב.⁵ קשה להגיע לכך ב"אימון ירי-קרב", מאחר שחסרים לנו בדרך-כלל מטוחים מתאימים ואפשרויות פיום הולם של האויב. אלו הן הסיבות לכך, שאנו מטפחים למעלה מן המידה את היריה המכוונת — שודאי אין לגרוע מחשיבותה — במקום שנטפח את אש-היחידה המרוכזת.

ההתחפרות חובה היא, ומעל לכול — בהגנה. אולם כאשר "נתקעת" התקפה תחת אש אויבת, מועיל יותר לירות, או "לצלוח" את רצועת האש-הארטילרית של האויב ע"י הסתערות-קדימה, מאשר להשאר קורס בתוך איזה בור.⁶ אפילו תוך כדי התקדמות יכול להיות כדאי לירות מכל הקנים; דבר זה ימנע מהיריב תפעול מדוייק ומחושב (סוף בעמ' 62)

(5) הערה, אשר סמוכין לה גם בספרו של מרשל וגם ב"מלחמה, כפי שידעתי" לגנ' פטון.
(6) דעה המובעת ע"י גנ' פטון בספרו.

(3) מרשל, בראש הפרק הרביעי "בדידות קרב".
(4) לידיעת הקורא — נסיון זירת קוריאה העיד על עליה מוחשית באחוזים אלה.